

Contract normal da lavur per l'economia da chasa (DG 535.200)

Revisiun totala per il 1. da schaner 2020

Explicaziuns

I. Situaziun actuala

Per realisar il postulat Schmid-Federer 12.3266 dals 16 da mars 2012 "Cundiziuns giuridicas generalas per la migraziun circulara a la tgira da persunas attempadas", ch'è vegnì acceptà, ha il cussegl federal publictà ils 8 da matg 2015 in rapport ch'è vegnì elavurà dal secretariat da stadi per l'economia (SECO). Il rapport mussa differentas vias per reglar las cundiziuns da lavur da las migrantas circularas, lascha però averta la dumonda, tge soluziun che saja da preferir.

Sin quai ha la confederaziun fatg differentas lavurs e divers scleriments. Ils custs da las consequenzas da la regulaziun èn vegnids stimads ed ils circuls interessads èn vegnids consultads. La finala èsi vegnì proponì che la confederaziun duaja elavurar in model d'in contract normal da lavur (CNL) chantunal, ch'ils chantuns pudessan surpigliar sche necessari. En ina grupp da lavur cun ils chantuns è alura vegnì elavurà in tal model. Sin basa dals resuns dals circuls interessads è el vegnì adattà anc ina giada.

II. Assistenza durant 24 uras

Il motiv per il postulat Schmid-Federer è stada la situaziun da lavur d'uschenumnadas "migrantas circularas", er numnadas "migrantas da tgira" u "live-ins" da pajais da l'Europa da l'ost. Questas lavurantas vegnan savens per 2 fin 4 emnas en Svizra per furnir prestaziuns da tegnairchasa u prestaziuns d'agid e d'assistenza per ina persuna attempada en ses dachasa (da quai ston vegnir cunfinadas cleramain prestaziuns da tgira, per las qualas valan autras reglas). Per regla vivan ellas ensemen cun la persuna attempada en la medema chasada ed èn pervia da questa vischinanza savens disponiblas durant 24 uras al di per far differentas lavurs da tegnairchasa sco cuschinar, far cumissiuns, nettegiar e.u.v. La lavur d'assistenza sco tala dependa da las singulas relaziuns concretas.

Suenter la durada da la perioda da lavur vegnan las migrantas circularas u live-ins substituidas dad autras e returnan en lur patria savens per la medema perioda, sco che l'engaschament da

lavor ha durà. Allora returnan ellas puspè en Svizra, per regla per lavorar puspè en la medema chasada.

Durant ils ultims onns èn adina puspè vegnidas publicas relaziuns da lavor precaras en il sector da l'assistenza durant 24 uras. En quest connex èn vegnids tematisads per gronda part il pajament insufficient u la mancanza da temp da paus e da temp liber.

III. Basegn d'agir

Las relaziuns da lavor en l'economia da chasa na suttastattan betg a la lescha federala davart la lavor en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (lescha da lavor, LL; CS 822.11), ma bain vegnan regladas en contracts normals da lavor chantunals. Quests contracts normals da lavor han in caracter dispositiv, q.v.d. els valan mo, sche nagina outra regulaziun n'è vegnida concludida (art. 360 al. 1 dal dretg d'obligaziuns, DO; CS 220). En vista a questa situaziun datti en spezial in basegn d'agir en quel senn, ch'ils temps da lavor ed ils temps da paus sco er la salarisaziun dals temps da preschientscha (disponibladad sin clom) ston vegnir reglads. Sin basa da la situaziun sin stgalim federal descritta qua survast sto vegnir tschernida la via sur ils contracts normals da lavor chantunals.

Pervia da quai sto vegnir adattà il contract normal da lavor per l'economia da chasa (CNL GR; DG 535.200) che vala en il chantun Grischun.

La salarisaziun d'employadas d'economia da chasa è dal rest vegnida reglada da la confederaziun ils 20 d'october 2010 sa basond sin l'art. 360a DO cun fixar salaris minimals obligatorics (ordinaziun davart il contract normal da lavor per las lavorantas e per ils lavorants en l'economia da chasa, CNL per l'economia da chasa; CS 221.215.329.4).

IV. Puncts centrals da la revisiun

Il punct central da la revisiun èn disposiziuns per tegnair quint da la situaziun da las live-ins. Ellas sa basan sin il model-CNL da la confederaziun per reglar l'assistenza durant 24 uras.

Per garantir entradas minimalas che segireschan l'esistenza vegni pretendì che almain 7 uras per di vegnian quintadas sco uras da lavor, sche la relaziun dal temp da preschientscha e dal temp da lavor prestà effectivamain na constat betg. Uschia duai vegnir garantì ch'in salari, che pussibilitescha in'esistenza, possa tuttina vegnir obtegnì, sch'il temp da preschientscha è relativamain aut ed il temp da lavor effectiv è relativamain bass, en spezial, sch'ina outra activitad na po betg vegnir pratigada pervia da la dimensiun dal temp da preschientscha.

Nova è ultra da quai la salarisaziun dal temp da preschientscha. Il temp da preschientscha è quel temp ordaifer il temp da lavur, durant il qual la forza da lavur sto star a disposiziun per accziuns da lavur (disponibladad sin clom). Quest temp da preschientscha vegn salarisà – sco il temp da lavur – tenor cunvegna, minimalmain però per ina tscherta part dal salari minimal tenor il dretg federal. L'autozza da la part dependa da la dumonda, quant savens che accziuns da lavur ston vegnir prestadas durant la notg. I vegn differenzià tranter accziuns da lavur raras, regularas e frequentas.

Ultra da quai vegnan fatgas ulteriuras adattaziuns:

- La regulaziun concernent l'alloschi e l'alimentaziun vegn descritta pli cleramain. En quest connex vegni pretendì – ultra d'in alloschi sufficient sco er da la pussaivladad da duvrar er la chadafieu ed il bogh – in access illimità a l'internet cun resguardar las disposiziuns da la protecziun da datas.
- Per il temp da lavur prestà durant la notg sto vegnir pajà in supplement da paga.
- Per proteger las emploiadas da chasa vegn adattada l'obligaziun da documentaziun. Las patronas ed ils patrons ston documentar il temp da lavur prestà, il temp da preschientscha, il temp da lavur prestà durant il temp da preschientscha, il temp da lavur durant la notg, las uras supplementaras, las pausas, il temp liber e las vacanzas.

La finala vegnan bleras disposiziuns repassadas redacziunalmain e formalmain, senza ch'il cuntegn sco tal vegnia midà, essend ch'il CNL GR è en vigur gia dapi la fin da l'onn 1987 quasi tal e qual. Tut quests puncts pretendan ina revisiun totala.

V. Procedura d'audiziun

Tenor l'art. 359a al. 2 DO sto il contract normal da lavur, avant ch'el vegnia relaschà, vegnir publicgà adequatamain, fixond in termin, entaifer il qual mintgin che po far valair vardaivlamain in interess, po prender posiziun en scrit en chaussa; ultra da quai ston vegnir tadladas las federaziuns professiunalas e las uniuns d'utilitad publica interessadas. L'audiziun ha gi lieu dals 23 da matg fin ils 31 da fanadur 2019. A la procedura d'audiziun èn sa participads AGILE.CH, swissstaffing, la PLD dal Grischun, ils sindicats Syna ed SSP, l'uniun sindacala dal Grischun, la OdML economia da chasa dal Grischun sco er la chombra da commerzi ed associaziun dals patrons dal Grischun. Ils giavischs formulads èn vegnids examinads. Per part èn els vegnids resguardads en il CNL qua avant maun.

VI. Explicaziuns davart las singulas disposiziuns

Art. 1

Alinea 1: Il cuntegn da l'al. 1 correspunda a l'art. 2 vertent ed ad ina part da l'art. 1 al. 1 vertent.

Dal CNL GR fan pia part – cun resalva da l'art. 1 al. 4 – tut las relaziuns da lavur tranter patronas e patrons e lavurantas e lavurants che han sco cuntegn activitads dal tegnairchasa en ina chasada privata. Activitads dal tegnairchasa èn – tenor la definiziun en il CNL federal per l'economia da chasa – lavurs, che servan a la tgira generala dal tegnairchasa, en spezial lavurs da nettegiament, far la laschiva, far cumpras, cuschinar, l'agid en la tgira d'uffants, da personas attempadas e malsaunas, il sustegn da personas attempadas e malsaunas a dumagnar il mintgadi.

Alinea 2: Da nov vegni menziunà explicitamain ch'er ils models d'assistenza durant 24 uras vegnan registrads e reglads cun il CNL GR. I sa tracta da prestaziuns da tegnairchasa sco er da prestaziuns d'agid e d'assistenza per personas cun disturbis sco senioras e seniors u personas cun ina malsogna ubain cun in impediment, che basegnan sustegn en l'economia da chasa. Per regla vivan las employadas d'economia da chasa per quest intent er en questa chasada.

En il rom da quests models sa tracti savens er da personas cun impediments, che occupan sco patronas personas d'agid u d'assistenza che las sustegnan e las gidan en il mintgadi cun prestaziuns da tegnairchasa. L'assicuranza d'invaliditad (AI) paja per quai uschenumnadas contribuziuns d'assistenza, cun las qualas pon vegnir finanziadas las prestaziuns da las personas d'agid engaschadas. En quest connex fixescha la AI individualmain il basegn d'agid effectiv en nov differents secturs. Tut tenor l'impediment u il sector è il basegn limità ad in dumber maximal d'uras per mais. La contribuziun d'assistenza è determinada cun ina tariffa fixa per ura. Per il servetsch da notg (surveglianza ed agid) vegnan pajads – tut tenor l'intensità da l'agid che sto vegnir prestà – tranter 11.05 francs ed 88.55 francs per notg. En spezial tar il servetsch da notg na vegnan las contribuziuns d'assistenza pajadas da la AI betg a bastar per cuvrir la salarisaziun tenor il CNL GR, perquai ch'il temp da preschientscha sto da nov er vegnir indemnità.

Quai na sto però betg esser in problem, perquai ch'il CNL GR n'è betg da natira obligatorica – sias reglas vegnan applitgadas mo, sch'i n'èn betg vegnidas fatgas cunvegnas divergentas en scrit (guardar art. 2). Pia pon vegnir engaschadas personas d'agid u d'assistenza en moda confurma a la lescha a maun da contracts da lavur individuals che divergeschan da tschertas reglas dal CNL GR, sch'ils salaris previs tenor il CNL GR na vegnissan betg cuvrids en il cas singul da las contribuziuns d'assistenza. L'uffizi federal d'assicuranzas socialas recumonda

quest proceder en ses "Fegl d'infurmaziun davart contracts normals da lavur" dals 3 d'october 2018. Ultra da quai examinescha la confederaziun d'adattar la regulaziun d'indemnisaziun actuala per servetschs da notg sin basa da ses model-CNL, sco ch'ella l'ha avisà cun responder l'interpellaziun Quadranti (19.3158).

Alinea 3: Las prestaziuns da las employadas d'economia da chasa ston vegnir cunfinadas cleramain da las prestaziuns da tgira en il senn da la lescha federala davart l'assicuranza da malsauns (LAMal; CS 832.10). Prestaziuns da tgira n'èn betg prestaziuns da tegnairchasa. Ellas èn suttamessas al dretg correspondent e betg al contract normal da lavur qua avant maun.

I sto vegnir rendì attent che persunas sut 18 onns na dastgan betg vegnir occupadas per tals models da 24 uras, er betg sin clom, perquai ch'i vala per ellas tenor l'art. 12 al. 2 in scumond da lavurar durant la notg.

Alinea 4: Questa disposiziun correspunda a l'art. 1 al. 2 vertent. Il CNL GR n'è betg applitgabel per relaziuns da lavur e per fatgs ch'èn reglads en in contract collectiv da lavur cun vigur lianta (CCL-cvl). Sch'ina persuna lavura pia en differents secturs, dals quals in da quels è reglà en in CCL-cvl, vala per quel il CCL-cvl.

Il medem vala, sche differents CNL èn applitgabels per ina relaziun da lavur. Da princip sto vegnir applitgà quel CNL, per il qual il fatg respectiv constat, nun ch'il CNL respectiv reglia quai spezialmain. En quest connex stoi vegnir renvià a la situaziun concernent ils manaschis agriculs. Sch'ina employada sin in manaschi puril furnescha tant prestaziuns da tegnairchasa en chasa sco er lavurs en stalla, è tuttina applitgabel mo il contract normal da lavur per l'agricultura (DG 535.230), perquai ch'igl è reglà en quel explicitamain en l'art. 1 al. 1 ch'el valia per tut las persunas employadas d'in manaschi agricul.

Sch'i dat interpresas d'emprest da persunal che emprestan er lavurantas e lavurants che adempleschan activitads da tegnairchasa, alura è applitgabel mo il CCL-cvl emprest da persunal per talas relaziuns da lavur.

Art. 2

Alinea 1: Questa regla era cuntegnida fin ussa en l'art. 1 al. 1. Ella correspunda a l'art. 360 DO, tenor il qual las disposiziuns dal CNL (chantunal) valan directamain per las relaziuns da lavur ch'èn suttamessas ad el, nun ch'i vegnia concludì insatge auter. En quest connex po il

CNL prevair che cunvegna, che divergeschan da singulas da sias disposiziuns, stoppian vegnir fixadas en scrit per esser valaivlas.

I sto vegnir constatà ch'i na dastga betg vegnir divergià da las disposiziuns obligatoricas dal DO sco er da la LL, sch'ella è applitgabla. En quest connex ston vegnir menziunads oravant tut ils art. 361 e 362 DO, ils salaris minimals tenor il CNL federal per l'economia da chasa sco er la norma da l'art. 30 LL che po vegnir applitgada er per relaziuns da lavur en l'economia da chasa e tenor la quala personas sut 15 onns na dastgan da princip betg vegnir emploiadas.

Alinea 2: Questa disposiziun correspunda a l'art. 20 vertent. Il contract normal da lavur chantunal qua avant maun vala – en divergenza dal DO – per las relaziuns da lavur da las emploiadas da chasa, nun ch'i saja vegni fixà en scrit insatge auter (art. 359 DO). Sch'il contract normal da lavur qua avant maun na cuntegna nagina regulaziun, vala – cun resalva da cunvegna divergentas en il contract da lavur – il DO.

Art. 3

Alinea 1: Questa disposiziun regla il temp da lavur usità che importa sco fin ussa 44 uras per emna. Quai correspunda ad in'emna da 5,5 dis ad 8 uras da lavur per di. Resguardà vegn en quest cas mo il temp da lavur prestà (guardar en quest connex art. 4 al. 3).

Alinea 2: Sco temp da lavur vala il temp, durant il qual vegnan furnidas effectivamain prestaziuns da tegnaichasa resp. prestaziuns d'assistenza u d'agid. Cuntrari a quai na vala il temp da preschientscha betg sco temp da lavur. Sco temp da preschientscha sto vegnir chapì il temp, durant il qual igl exista la disponibladad sin clom resp. il servetsch da pichet. Il temp da preschientscha vala però mo, sche la persona po duvrar quest temp per sasezza, simplamain cun la disponibladad sin clom respectiva (eventualmain immediata). Sche las emploiadas ston metter a disposiziun lur temp per la patruna u il patron ed èn perquai occupadas cun la persona che sto vegnir assistida u en outra moda en la chasada, vala quel temp sco temp da lavur.

La disposiziun vertenta da l'art. 3 al. 2 vegn abolida, perquai ch'ella n'è d'ina vart betg pli actuala e perquai ch'ella valeva da l'autra vart insumma mo sco princip, dal qual ins pudeva divergiar senz'auter.

Art. 4

Questa nova disposiziun duai garantir che emploiadas da chasa, che ston star uschè ferm a disposiziun per ina chasada, ch'ellas na pon betg pli pratitgar in'outra activitad da gudogn,

survegnyan – grazia a las uras ch'ellas pon metter a quint – in salari che po la finala vegnir cumpareglia cun in salari d'ina activitad da gudogn principala. En spezial stoi vegnir evità che emploiadas da chasa (oravant tut las live-ins) vegnian engaschadas mo u per gronda part per il temp da preschientscha ch'è uschè aut ch'ellas na pon betg surpigiar in'otra activitad (p.ex. engaschament per 2 uras temp da lavur e per 12 uras temp da preschientscha), uschia ch'ellas na gudognan en questa moda betg avunda per cuvrir lur bains necessaris per viver. Pervia da quai stoi vegnir garantì ch'in tschert dumber d'uras vegnia resguardà sco temp da lavur ed er salarisà correspondentamain, e quai a partir d'in tschert temp che vegn impundì per la patruna u il patrùn (e però er mo sco temp da preschientscha). Uschia vegn furnida er ina contribuziun per impedir il fatg ch'ina persuna, malgrà ch'ella ha ina lavur ed è occupada en ina dimensiun che correspunda quasi ad in'occupaziun cumplaina, stoppia dumandar agid social.

Alinea 1: Tenor l'al. 1 vegnan messas a quint almain 7 uras per di sco temp da lavur, sch'il temp da lavur il medem di importa main che 7 uras ed il temp da preschientscha inclusiv il temp da lavur importa dapli che 7 uras.

Quai vul dir per exempel che 7 uras vegnan messas a quint sco temp da lavur per quel di respectiv, sch'i vegnan prestads in'acziun d'assistenza da 2 uras (= temp da lavur sut 7 uras) ed in temp da preschientscha da 6 uras (temp da preschientscha 6 uras plus temp da lavur 2 uras = 8 uras).

Sche 7 uras vegnan messas a quint sco temp da lavur, vegn quest temp salarisà sco temp da lavur. Per calcular las uras supplementaras n'ha la regla nagina impurtanza (guardar qua sut-vart al. 3). In eventual supplement da notg (art. 7 al. 2) sto vegnir pajà adina mo sin il temp da lavur prestà.

Alinea 2: En ils cas che vegnan reglads da l'al. 1 e nua ch'i vegn pia mess a quint temp da preschientscha sco temp da lavur, sto er vegnir reglà, co ch'il temp da preschientscha vegn resguardà per la salarisaziun. Adina, sch'ina part dal temp da preschientscha vegn messa a quint sco temp da lavur, na dastga questa part dal temp da preschientscha betg er anc vegnir salarisada.

Sch'ina part dal temp da preschientscha vegn pia messa a quint al temp da lavur, sto quella part – en quai che concerna la salarisaziun – vegnir deducida dal temp da preschientscha prestà effectivamain. Sch'i vegn per exempel furnida ina prestaziun d'assistenza da 2 uras (= temp da lavur prestà effectivamain) e sch'i vegn prestà in temp da preschientscha da 6 uras (temp total = 8 uras), vegnan messas a quint 7 uras sco temp da lavur. Dal temp da preschientscha da 6 uras vegnan pia 5 uras messas a quint ed indemnizadas sco temp da lavur. 5 uras dal temp da preschientscha èn damai gia indemnizadas, uschia ch'i resta mo pli 1 ura temp da

preschientscha, per la quala sto vegnir pajà in salari (tenor l'art. 8). Al medem resultat arrivan ins dal rest, sch'il temp da lavur mess a quint vegn subtrahà dal temp total (temp da lavur prestà e temp da preschientscha).

Al. 1 e 2: exempels en ina survista tabellarica:

- indicaziuns en uras

- marcà cun grisch: la regla da l'art. 4 al. 1 e 2 vegn applitgada, q.v.d. i vegn mess a quint temp da lavur

temp da lavur (TL)	temp da preschientscha (TP)	temp total (TL + TP)	TL mess a quint	salarisaziun sco TL	TP mess a quint sco TL (TL mess a quint - TL)	salarisaziun sco TP (TP - TP mess a quint sco TL)
2	2	4	0	2	0	2
3	3	6	0	3	0	3
4	4	8	7	7	3	1
5	5	10	7	7	2	3
6	6	12	7	7	1	5
7	7	14	0	7	0	7
2	5	7	0	2	0	5
2	6	8	7	7	5	1
3	4	7	0	3	0	4
3	5	8	7	7	4	1
0	7	7	0	0	0	7
0	8	8	7	7	7	1

Alinea 3: Qua vegni reglà ch'il temp da lavur mess a quint na vala betg per calcular il temp da lavur per emna, mabain mo il temp da lavur prestà effectivamain. Quai vul dir tranter auter che uras supplementaras resultan mo, sch'il temp da lavur prestà effectivamain per emna importa dapli che 44 uras. Ultra da quai vala uschia mo il temp da lavur prestà effectivamain (e betg quel mess a quint) per las dumondas, sch'i sajan vegnidadas prestadas uras supplementaras, sch'i saja applitgabel il salari minimal tenor il dretg federal (a partir da en media 5 uras da lavur per emna tar las medemas patronas u tar ils medems patruns) u sch'igl existia in'obligaziun da s'assicurar per accidents ordaifer la lavur (a partir da en media 8 uras da lavur per emna tar las medemas patronas u tar ils medems patruns).

Art. 5

Questa prescripziun correspunda per gronda part a l'art. 4 vertent. Sco uras supplementaras valan quellas uras che surpassan il temp da lavur per emna. Nov è che la maiorenitad per prestar uras supplementaras vegn sbassada – tenor il dretg da lavur actual – da 19 a 18 onns.

Art. 6

Il cuntegn da questa disposiziun correspunda a l'art. 5 vertent. Ma i vegn concretisà tge dretgs che las employadas da chasa han concernent alimentaziun ed alloschi e tgi che sto procurar per quai.

Alinea 1: Sco alimentaziun qualitativamain e quantitativamain sufficienta vegn chapì in nutriment che basta, ch'è equilibrà e saun. In alloschi qualitativamain e quantitativamain sufficient è avant maun, sch'i vegn mess a disposiziun ina chombra che ademplescha las pretensiuns a l'igièna d'abitar, q.v.d. sch'ella ha avunda glisch da di e po vegnir illuminada bain cun glisch artificiala, è stgaudada e ventilada sufficientamain. Ultra da quai sto ella pudair vegnir serrada cun la clav, esser mobigliada adequatamain sco er esser gronda avunda ch'il temp da preschientscha ed il temp liber possian vegnir passentads en ella. In access a l'internet illimità ch'è svelt avunda er per guardar televisiun online e che garantescha ultra da quai che las datas da l'employada sajan protegidas (p.ex. na dastgan las patronas ed ils patrons registrar naginas datas davart l'utilisaziun da l'internet) è ozendi standard. L'access a l'internet na dastga betg vegnir mess a quint supplementarmain, mabain è cuntegnì en l'alloschi. Ultra da quai sto esser garantì l'access illimità al bogn ed a la tualetta. En quai che pertutga ils pasts exista il dretg da dastgar preparar quels sez en la cuschina e da pudair duvrar ils utensils da cuschina. La lavandaria sto er pudair vegnir duvrada.

Ils custs per alimentaziun ed alloschi (incl. access a l'internet) furman ina part dal salari. I sa tracta qua d'in uschenumnà "salari en natiralias". En quai che concerna l'autozza resp. la valor dal salari en natiralias valan tariffas prescrittas che na dastgan betg vegnir surpassadas. Il dretg d'alimentaziun e d'alloschi vala per la durada da la relaziun da lavur, uschia er durant il temp liber e durant las vacanzas. Sch'i na vegn betg fatg diever da l'alimentaziun e da l'alloschi, na vegn correspondentamain betg retschavì in salari en natiralias; pia na dastga er betg vegnir mess a quint in salari en natiralias (guardar art. 10 al. 2).

Alinea 2: Il dretg d'in alloschi e d'ina alimentaziun adeguata na sa drizza betg mo envers las patronas ed ils patrons, mabain er envers las personas ch'èn responsablas per il tegnairchasa. Igl è numnadamain senz'auto pussaivel che l'engaschament succeda sur in biro d'emprest da persunal. Quai vul dir che naging da vart da la patrona formala u dal patron formal na viva en la chasada en dumonda. Perquai duain er esser responsablas per l'alimentaziun e per l'alloschi personas che vivan effectivamain en la chasada resp. che portan la responsabladad per tala.

Art. 7

Alinea 1: Da princip sto il salari vegnir fixà en in contract e pajà correspondentamain. Il salari minimal prescrit dal dretg federal vala en quest connex obligatoricamain per tut las employadas da chasa che na lavuran – en la media mensila – betg main che 5 uras tar la medema patrona u tar il medem patron (concernent las 5 uras sto vegnir resguardà il temp da lavur prestà effectivamain). Per il sector ch'il dretg federal na regla betg, pia en cas da main che 5 uras da lavur prestadas effectivamain, vegn er prescrit en il contract normal da lavur qua avant maun il salari minimal federal sco salari minimal che vala per il chantun Grischun.

Il salari importa actualmain senza supplements (per vacanzas, per uras supplementaras e.u.v.) brutto:

Scolaziun	Salari per ura	Salari mensil*
senza emprendissadi	fr. 19.20	fr. 3660.80
senza emprendissadi cun in'experientscha professiunala da 4 onns en l'economia da chasa	fr. 21.10	fr. 4023.05
cun emprendissadi cun AFP u cun ina furmaziun fundamentala professiunala da 2 onns	fr. 21.10	fr. 4023.05
cun emprendissadi cun AFQ u cun ina furmaziun fundamentala professiunala da 3 onns	fr. 23.20	fr. 4423.45

*sin basa d'ina emna da 44 uras e da 12 salaris mensils per onn

Tenor quai sa drizza il salari tant per il temp da lavur prestà effectivamain sco er per il temp da lavur mess a quint tenor l'art. 4.

Alinea 2: Lavurs durant la notg, pia tranter las 23.00 e las 6.00, ston vegnir indemnisadas cun in supplement da paja da 25 %. Quai vala mo per il temp da lavur prestà effectivamain durant la notg e betg per il temp da preschientscha durant la notg.

Sch'i vegn mess a quint temp da lavur (art. 4), sto vegnir erui, quantas uras da quest temp da lavur mess a quint ch'èn vengidas prestadas effectivamain sco temp da lavur durant la notg. Per quellas uras sto vegnir pajà il supplement. Sch'i vegn per exempel furnida in di ina presta-ziun d'assistenza da 2 uras (1 da quellas durant la notg) e sch'il temp da preschientscha im-porta 6 uras, vengnan messas a quint e pajadas finalmain 7 uras sco temp da lavur; per 1 ura datti però in supplement da 25 %. 1 ura sto vegnir pajada sco temp da preschientscha (guardar latiers art. 8).

Art. 8

Questa nova regla è concepida spezialmain per la situaziun da las live-ins resp. per l'assistenza durant 24 uras. In'assistenza durant 24 uras è normalmain caracterisada da lungs temps da preschientscha ch'èn colliads cun lavurs da tuttas uras da di e da notg. Dapli lavurs che vengnan prestadas durant il temp da preschientscha e pli intensiva che l'intensidad da l'assistenza è. Ils temps da preschientscha ston mintgamai vegnir indemnisads tenor la graduaziun da l'intensidad d'assistenza. L'intensidad vegn mesurada a maun da las lavurs da notg, perquai che quellas èn spezialmain stentusas.

Il temp da preschientscha vegn indemnisà tenor il salari fixà, minimalmain però cun 25 % dal salari minimal (tenor il CNL federal per l'economia da chasa), sch'i dat en media per mais mo fin maximalmain 3 acziuns da lavur da notg per emna, q.v.d. il cunfin sa chatta en la media

mensila tar totalmain var 12 fin 13 accziuns da lavur da notg. En cas da dapli che 3 accziuns da lavur per emna e fin ad 1 accziun da lavur per notg – quai che correspunda ad ina media mensila tranter 13 e 30 accziuns da lavur da notg – sto il temp da preschientscha vegnir indemnisa cun almain 35 % dal salari minimal. En cas da dapli che 1 accziun da lavur per notg, quai che correspunda ad ina media mensila da 30 accziuns da lavur da notg, è debitads per il temp da preschientscha 50 % dal salari minimal.

En quest cas èsi natural ch'il temp durant las accziuns da lavur vala sco temp da lavur. Mo il temp cun disponibladad sin clom ordaifer las accziuns da lavur vala sco temp da preschientscha.

En quest lieu stoi vegnir rendì attent al fatg che las patronas ed ils patrons han in'obligaziun da provediment envers lur employadas. Tenor l'art. 328 DO, dal qual i na dastga betg vegnir divergià a disfavur da la lavuranta u dal lavurant, ston las patronas ed ils patrons prender in resguard commensurà da la sanadad da las lavurantas e dals lavurants e realisar las mesiras necessarias e justifitgadas per lur protecziun. En quel senn stoi vegnir giuditgà sco inadmissibel, sch'ina employada u in employà da chasa sto star si – en il rom d'ina assistenza durant 24 uras – pliras giadas mintga notg, e quai per in temp pli lung. En tals cas ston las patronas ed ils patrons prender mesiras sco per exempel l'engaschament d'ina ulteriura persuna.

L'art. 8 d'enfin ussa vegn stritgà senza cumpensaziun. Per la retenziun dal salari vala la regla dal DO.

Art. 9

Questa disposiziun correspunda da princip a l'art. 9 vertent. En quai che concerna l'obligaziun da cuntinuar cun il pajament dal salari vegni sa basà sin las reglas dals art. 324a e 324b DO, da las qualas i na dastga betg vegnir divergià a disfavur da las lavurantas e dals lavurants, però cun ina divergenza.

En cas da contracts illimitads vala tenor l'art. 324a DO l'obligaziun tenor lescha da cuntinuar cun il pajament dal salari pir a partir da l'emprim di dal quart mais d'engaschament. Sche lavurantas e lavurants daventan malsauns u inabels da lavurar durant ils emprims 3 mais, n'han ellas ed els betg dabun ch'il salari vegnia pajà, nun ch'i saja vegnì cunvegñì insatge auter en il contract da lavur. Qua vegni ussa reglà che l'obligaziun da cuntinuar cun il pajament dal salari na vala betg pir a partir dal quart mais da lavur, mabain gia a partir da l'emprim di da l'engaschament.

En cas da contracts limitads vala tenor l'art. 324a DO l'obligaziun tenor lescha da cuntinuar cun il pajament dal salari a partir da l'emprim di da l'engaschament, sch'il contract limità prevesa ina durada da la lavur da dapli che 3 mais. Sch'in contract limità cun ina durada da main che 3 mais è vegnì concludì, n'exista nagina obligaziun da cuntinuar cun il pajament dal salari. Qua vegni ussa fixà che l'obligaziun da cuntinuar cun il pajament dal salari vala a partir da l'emprim di, e quai independentamain da la durada concludida da la relaziun da lavur. L'obligaziun da cuntinuar cun il pajament dal salari extingua en cas da relaziuns da lavur limitadas en mintga cas per la fin dal contract da lavur. Sch'ina persuna posseda pia in contract da lavur da 2 emnas e sch'ella daventa malsauna gia l'emprim di, stuess il salari da princip vegnir pajà per 3 emnas – ma perquai ch'il contract è vegnì concludì mo per 2 emnas, extingua il pajament dal salari gia suenter questas 2 emnas. Questas divergenzas dal DO èn admissiblas tenor l'art. 324a al. 4 DO.

Art. 10

Alinea 1: Il salari vegn pajà per la fin dal mais (guardar art. 7 vertent). Las patronas ed ils patrons ston ultra da quai surdar a las lavurantas ed als lavurants per quest termin in rendaquint en scrit detaglià dal salari. Sche las periodas da lavur importan main che 1 mais u van a fin amez in mais, ston il salari vegnir pajà ed il rendaquint dal salari vegnir surdà per la fin da la perioda da lavur.

Alinea 2: Il salari en natiralias è er in salari. Il salari en natiralias è ina part integrala dal salari. Perquai sto vegnir pajà sin el l'assicuranza sociala resp. la contribuziun da la AVS. Il salari en natiralias po però vegnir deducì dal pajament dal salari. L'atezza resp. la valur dal salari en natiralias è prescritta. Ella sa drizza tenor las tariffas a norma da la lescha federala davart l'assicuranza per vegls e survivents (LAVS; CS 831.10) e da l'ordinaziun davart l'assicuranza per vegls e survivents (OAVS; CS 831.101). Tenor l'art. 11 OAVS vegnan l'alimentaziun e l'alloschi da las lavurantas e dals lavurants valitads en il servetsch da chasa cun 33.– francs per di. En cas da 44 uras da lavur per emna, quai che corresponda ad in salari minimal p.ex. d'ina persuna senza emprendissadi dad 831.60 francs brutto per emna, ed en cas ch'i vegn fatg cumplainamain diever da l'alimentaziun e da l'alloschi, vegn ina part dal salari brut dad 831.60 francs – numnadamain 231.– francs (7 x 33.– francs) – furmada dal salari en natiralias. Il rest da 600.60 francs è il "salari en daner contant". Sch'il salari net vegn pajà, dastgan pia vegnir deducids maximalmain 231.– francs.

Sch'i na vegn betg fatg diever da prestaziuns en natiralias resp. da l'alloschi e da l'alimentaziun, uschia per exempel durant las vacanzas u durant il temp liber, na dastga il salari en natiralias er betg vegnir deducì dal pajament dal salari. Questa regla corresponda a l'art. 322

al. 2 DO, tenor il qual ina indemnizaziun d'alimentaziun e, sche las lavurantas ed ils lavurants na blocheschan betg l'alloschi cun rauba persunala, er ina indemnizaziun d'alloschi ston vegnir pajadas en daners per ils dis libers, perquai che la prestaziun en natiralias croda davent, dapi che las lavurantas ed ils lavurants èn cun dretg absents. En cas d'in impediment da lavurar senza culpa tenor l'art. 324a DO resp. tenor l'art. 9 ed en cas da vacanzas tenor l'art. 329d al. 1 DO resp. art. 14 sto l'indemnizaziun vegnir pajada obligatoricamain (cf. Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Basilea 2015, N 23 tar l'art. 322).

Quai vul dir che – en tals cas – in salari en natiralias na vegn ubain betg deducì ubain che questa deducziun sto vegnir pajada enavos, sche la deducziun vegn fatga sco standard.

Fin ussa era il salari en natiralias reglà per part en ils art. 9 al. 2, 10 al. 3 e 13 al. 1.

Art. 11

I correspunda a la pratica ch'ils custs da viadi resp. da l'emprim viadi dal lieu da domicil al lieu da lavur da las employadas da chasa, che vivan en la chasada, vegnan indemnizads sco spesas.

Art. 12

En vista a l'importanza da pausas per il bainesser da las lavurantas e dals lavurants vegn integrada ina regulaziun da las pausas. La nova disposiziun sa basa sin quella da la LL. Decisiv per conceder pausas è il temp da lavur effectiv. Perquai ch'il temp da preschientscha na vala betg sco temp da lavur, na sto il temp da preschientscha prestà betg vegnir resguardà per las pausas. Er il temp da lavur mess a quint n'è betg relevant per la regulaziun da las pausas. Pausas na valan betg sco temp da lavur (art. 3 al. 1) e na ston pervia da quai betg vegnir salarisadas. Dal rest sto vegnir renvià al fatg ch'i na dat da princip naginas pausas durant il temp da preschientscha, perquai che las pausas servan mo ad interromper il temp da lavur (effectiv).

Art. 13

Alinea 1: La notg duai da princip servir al paus ed a la recreaziun da las personas employadas. Da planisar acziuns da lavur durant la notg, pia tranter las 23.00 e las 6.00, è inadmissibel tenor questa disposiziun. Acziuns spontanias durant la disponibladad sin clom da notg èn pussaivlas en quest connex.

Alinea 2: Per giuvenils sut 18 onns vegn statui in scumond da lavurar durant la notg, e quai er per la disponibladad sin clom.

Art. 14

Alinea 1 e 2: Questas disposiziuns correspundan per gronda part a l'art. 10 vertent. Las personas employadas han mintga emna il dretg d'in entir e d'in mez di sco temp liber. Quest temp liber sto en mintga cas vegnir concedì entaifer ina perioda da 14 dis. El na dastga betg vegnir suspendì pli fitg. Ils dis libers na dastgan er betg crudar davent p.ex. pervia dad uras da lavur supplementaras.

In di liber cumpiglia 24 uras senza interrupziun. Il mez di liber dura 8 uras senza interrupziun e sto vegnir concedì ordaifer la notg (pia betg tranter las 23.00 e las 6.00).

Cun la regulaziun ch'il temp liber sto vegnir concedì obligatoricamain entaifer 14 dis, poi vegnir lavorà mintgamai durant 11 dis in suenter l'auter, ed alura pon vegnir retratgs 3 dis temp liber. Quai corresponda ad in model dal temp da lavur flexibel da 14 dis.

Alinea 3: Durant il temp liber n'exista nagina disponibladad sin clom ed in clom a la lavur resp. in'acziun da lavur spontana è da princip esclusa. Mintgatant vul quai dir – en cas ch'ina acziun da lavur è necessaria e sto vegnir prestada durant il temp liber – che l'entir u il mez di respectiv, durant il qual l'acziun da lavur spontana vegn prestada, na po betg vegnir quintà sco temp liber.

Sch'ils pasts durant il temp liber vegnan prendids ordaifer la chasada, na po correspondentamain betg vegnir retratg in salari en natiralias, ed ina deducziun sin il rendaquint dal salari na dastga betg vegnir fatga per quai resp. la perdita dal salari en natiralias sto vegnir cumpensada (guardar art. 10 al. 2).

L'art. 13 vertent vegn stritgà senza cumpensaziun, damai che quai è reglà en il DO.

Art. 15

En quai che concerna las vacanzas vegn surpigliada la regulaziun tenor l'art. 329d DO. Ella corresponda er a l'art. 11 vertent.

Vacanzas na dastgan da princip betg vegnir indemnizadas. Excepziunalmain, en spezial en cas da lavurs irregularas che chaschunan difficultads per calcular las vacanzas (curta durada da l'engaschament, temp parzial cun uras da lavur fitg irregularas), dastgan las vacanzas vegnir indemnizadas. Per 4 emnas vacanzas vala in supplement dad 8,33 %, per 5 emnas da 10,64 %, che sto vegnir cumprovà separadamain.

Er durant las vacanzas han las emploiadas da chasa il dretg d'alloschi e d'alimentaziun. Sche la persuna emploiada passenta las vacanzas ordaifer la chasada e sch'ella na mangia e na dorma er betg là, na survegn ella correspudentamain nagin salari en natiralias e quel na dastga er betg vegnir deducì sin il rendaquint dal salari resp. i sto vegnir pajada ina indemnizaziun (guardar art. 10 al. 2).

Art. 16

Il cuntegn da questa disposiziun correspunda a l'art. 12 vertent. La data da las vacanzas fixeschan las patronas ed ils patruns. Ellas ed els ston però resguardar commensuradamain ils giavischs da lur emploiadas.

Art. 17

Alinea 1: Qua vegn fixada la regla impurtanta da l'obligaziun da documentaziun.

Per prevegnir a difficultads en spezial en connex cun il pajament da tut ils salaris suenter la fin da la relaziun da lavur, vegn statuida in'obligaziun da documentaziun voluminusa. I duai esser visibel cleramain, cura ch'i èn vegnidas prestadas acziuns da lavur e cura temp da preschientscha e cura ch'il temp liber e las pausas èn vegnids retratgs.

La documentaziun sto – correspudentamain al termin da surannaziun per dretgs da salari – vegnir tegnida en salv durant 5 onns.

Alinea 2: Plinavant ston las patronas ed ils patruns surdar a las emploiadas da chasa il contract normal da lavur chantunal qua avant maun sco er – sche avant maun – il contract da lavur (guardar art. 21 vertent).

Art. 18

La disposiziun d'enfin ussa da l'art. 14 vegn adattada qua a las relaziuns odiernas ed a la situaziun giuridica vertenta.

Per il cas che las emploiadas da chasa n'han betg in'assicuranza da malsauns, ston las patronas ed ils patruns far ina tala. Las premias da tala pajan las emploiadas da chasa.

Sch'i vegn fatga in'assicuranza (facultativa) da diarias (cf. art. 324a al. 4 DO), van las premias mintgamai per la mesadad a donn e cust da l'employada e da la patrona u dal patrùn.

Art. 19

La disposiziun d'enfin ussa da l'art. 15 vegn adattada qua a las relaziuns odiernas ed a la situaziun giuridica vertenta.

Las patronas ed ils patrons surpiglian las premias da l'assicuranza cunter accidents da lavur, las personas employadas talas da l'assicuranza cunter accidents ordaifer la professiun, sch'ina tala sto vegnir fatga. Las patronas ed ils patrons pajan l'entir import da la premia d'assicuranza e deduceschan la part da las personas employadas dal salari da quellas.

Concernent l'assicuranza d'accidents ordaifer la professiun ch'è obligatorica en cas dad 8 uras da lavur en media per emna, è decisiv il temp da lavur prestà effectivamain e betg il temp da preschientscha e betg il temp da lavur mess a quint.

Art. 20

Il temp d'emprova dura – sco tenor l'art. 16 vertent – 2 emnas, e quai en divergenza dal DO che prescriba 1 mais (guardar art. 335b DO).

L'art. 19 vertent è obsolet e vegn stritgà senza cumpensaziun.

Art. 21

La disposiziun qua avant maun, reglada enfin ussa en l'art. 17, prevesa in termin da desditga spezial per il temp d'emprova, che divergescha da quel dal DO (guardar art. 335a DO). Sch'il temp d'emprova è passà, correspunda quel termin a l'art. 335c DO. L'art. 17 al. 4 vertent vegn stritgà senza cumpensaziun.

Art. 22

Questa disposiziun correspunda a l'art. 18 vertent e vegn mo adattada redacziunalmain.